

זכור את עמלק – שיעור על השגחה פרטית
לעילוי נשמתם של שמונה תלמידי ישיבת מרכז הרב, הי"ד
מ. נבון

משלי פרק ג פסוק יח

עץ חיים היא למחזיקים בה ותמכיה מאשר: פ

אבן עזרא משלי פרק ג (יח) עץ - כעץ חיים שהאוכל מפריו יחיה שנים רבות:

זהר (מקץ קצט ע"א)

"ויצדקה תציל ממנות" (משלי פרק י פסוק ב), פירושו: אלו העוסקים בתורה ויודעים דרכיה להשתדל בה הם ינצלו מן המות...

ספר מורה הנבוכים חלק שלישי פרק יז

ואולם ההשגחה האלהית לפי דעתי ולפי מה שאני רואה, היא נמשכת אחר השפע האלהי, והמין אשר נדבק בו השפע ההוא השכלי, עד ששב בעל שכל ונגלה לו כל מה שהוא גלוי לבעל שכל, הוא אשר התחברה אליו ההשגחה האלהית ושערה לו כל פעולותיו על צד הגמול והעונש... והבן דעתי עד סופו והעלהו בידך, שאני לא אאמין שיעלם מהשם יתעלה דבר או איחס לו ליאות, אבל **אאמין שההשגחה נמשכת אחר השכל ומדובקת בו**, מפני שההשגחה אמנם תהיה ממשכיל ואשר הוא שכל שלם שלמות אין שלמות אחריו, א"כ כל מי שנדבק בו דבר מן השפע ההוא, כפי מה ששיגהו מן השכל, ישיגהו מן ההשגחה, זהו הדעת הנאות אצלי למושכל ולכתובי התורה...

תהלים פרק פא פסוק ד

תקעו בחדש שופר בפסח ליום חגנו:

זהר (וירא)

"בכסה" זמן שהירח לא נראה כי בזמן הזה הנחש בכח לפגוע בעולם].

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כט עמוד א

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה - כך משנכנס אדר מרבין בשמחה, ...
רש"י מסכת תענית דף כט עמוד א משנכנס אדר - ימי נסים היו לישראל: פורים ופסח.

דברים פרק כה

(יז) זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: (יח) אשר קרן בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריו ואתה עיף ונגע ולא ירא אלהים: (יט) והיה בהניח יקוק אלהיך לך מפל איבין מסביב בארץ אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה לרשתה ותמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח:

שמות פרק יז

(ז) ויקרא שם המקום משה ומריבה על ריב בני ישראל ועל נסותם את יקוק לאמר היש יקוק בקרבנו אם אין: פ (ח) ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים: (ט) ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר אנכי נצב על ראש הגבעה ומטה האלהים בידך: (י) ויעש יהושע כאשר אמר לו משה להלחם בעמלק ומשה אהרן וחור עלו ראש הגבעה: (יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק: (יב) וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תקמו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה עד בא השמש: (יג) ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב: פ (יד) ויאמר יקוק אל משה כתב זאת זכרון בספר ושם באזני יהושע כי מחה אמתה את זכר עמלק מתחת השמים: (טו) ויבן משה מזבח ויקרא שמו יקוק נסי: (טז) **ויאמר כי יד על פס יה מלחמה ליקוק בעמלק מדר דר: פ**

ר' הירש (שמות י"ז:ט"ז)

אמרו חז"ל: לא השם שלם ולא הכסא שלם עד שיאבד זכרו של עמלק (עי' פרש"י). כל עוד לא ישעבד האדם את מעשיו לה', וכל עוד יראה האדם את גדולתו בגבורת הזרוע ולא בקיום חוקי המוסר המכניעים את לבו לה' - רק בטבע ימשול ה' ולא בעולם האדם, ותוכר ממשלתו, לכל היותר, בטבע ולא בעולם האדם.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לג עמוד ב
ואמר רבי חנינא: הכל בידי שמים - חוץ מיראת שמים.

ר' הירש (שמות י"ז:י"ד)

לא עמלק, אלא זכרו ותהילתו של עמלק - הוא הגורם רעה לעתידה המוסרי של האנושות. כל זמן שספרי הזכרונות של האנושות יקשרו כתרי תהילה לראשם של גיבורי החרב; כל עוד שחונקיו ורוצחיו של אושר האדם לא ירדו לטמיון הנשייה - יביטו דורות הבנים בהערצה אל אותם גדולי בעלי הזרוע, וזכרם יעורר את הרצון להידמות להם במעשי אלימות וכה. ממשלתו של עמלק בעולם תמוט לנצח נצחים - רק בזמן שתורת-המוסר האלוהית תיעשה למידה היחידה לכל דבר קטן וגדול...

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף ט עמוד א

דאמר ר"ל: מה נשתנה שעיר של ר"ח שנאמר בו [ו]שעיר עזים אחד לחטאת? "לה"!! אמר הקב"ה: שעיר זה יהא כפרה על שמיעטתי את הירח!

ספר החינוך מצוה ב

והעם הנבחר חפץ השם יתברך להשלים תכונתו, ורצה להיות ההשלמה על ידי האדם, ולא בראו שלם מבטן, לרמוז אליו כי כאשר תשלום צורת גופו על ידו, כן בידו להשלים צורת נפשו בהכשר פעולותיו.

תהלים פרק כז

(יד) קוה אל יקִיִּן חֹזֵק וַיֹּאמֶץ לַבַּד וְקוֹה אֶל יִקְיָן:

מצודת ציון תהלים פרק כז (יד) ויאמץ - ענין כח וחוזק:

רד"ק תהלים פרק כז (יד) קוה אל ה'. ומרוב בטחוני ואמונתי בה' אני אומר כנגד עצמי כל היום: קוה אל ה', אל תחוש לדברי האויבים. חזק ויאמץ לבד, אם תחזק בדרכיו הוא יאמץ לבד שלא יחלש לדברי האויבים ותמצא חוזק ואומץ בלבבך. וקוה אל ה', פעם שנית, רצונו לומר: שתהיה בו התקוה תמיד ולא תמוש מלבבו:

אסתר פרק ח פסוק ח

וְאַתָּם כָּתְבוּ עַל הַיְהוּדִים כְּטוֹב בְּעֵינֵיכֶם בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְחַתְמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ כִּי כָתַב אֲשֶׁר נִכְתַּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחְתָּמוּ בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ אִינוּ לְהַשִּׁיב:

אסתר רבה (וילנא) פרשה ג

ר' יודן ור' לוי בשם ר' יוחנן כל מקום שנאמר במגלה זו למלך אחשורוש במלך אחשורוש הכתוב מדבר וכל מקום שנאמר למלך סתם משמש קדש וחול.

King Fredric the Great asked a Lutheran pastor for proof of God's existence, to which the pastor answered simply, "the Jews."

תהלים פרק צד פסוק יד

כִּי לֹא יִטֹּשׁ יִקְיָן עַמּוֹ וְנִחַלְתּוֹ לֹא יַעֲזֹב:

תהלים פרק קטז פסוק טו

יִקָּר בְּעֵינֵי יִקְיָן הַמְּוִתָה לְחִסְדָּיו:

רש"י תהלים פרק קטז פסוק טו

(טו) יקר בעיני ה' - הראני הקב"ה שדבר קשה וכבוד הוא בעיניו להמית את חסידיו:

זהר (תולדות קמא ע"א)

לא יבטח האדם וימאר שהקב"ה בודאי יצילני, שהקב"ה יעשה לי כך וכך, אבל ישים בטחוני בהקב"ה שיסייע לו כשהוא ישתדל בקיום מצות התורה וישתדל ללכת בדרך האמת...

שמואל א פרק טו

(כט) וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

רלב"ג שמואל א פרק טו

(כט) נצח ישראל - הוא הש"י שהוא חוזק ישראל וכחם ותוחלתם כטעם ואומר אבד נצחי והנה הרצון בנצח ישראל חיי ישראל שהוא הש"י כמו הדם שהוא חיי הגוף כי הדם יקרא נצח כטעם ויז נצחם על בגדי: